

Ārlietu komiteja

2023/2122(INI)

17.11.2023

ATZINUMS

Sniegusi Ārlietu komiteja

Budžeta kontroles komitejai

par ES budžeta finansētu nevalstisku organizāciju pārredzamību un
pārskatatbildību
(2023/2122(INI))

Atzinuma sagatavotāja: *Deirdre Clune*

PA_NonLeg

IEROSINĀJUMI

Ārlietu komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Budžeta kontroles komiteju savā rezolūcijas priekšlikumā, ko tā pieņems, iekļaut šādus ierosinājumus:

- ņemot vērā 2022. gada 8. marta rezolūciju par pilsoniskās sabiedrības rīcības iespēju samazināšanos Eiropā¹,
- A. tā kā Līguma par Eiropas Savienību (LES) 11. pants un Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 15. pants nosaka: lai veicinātu labu pārvaldību un nodrošinātu pilsoniskas sabiedrības līdzdalību, ES iestādēm jādarbojas iespējami atklāti un pārredzami; tā kā saskaņā ar LESD 300. panta 1. punktu Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, kuras sastāvā cita starpā ir pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāvji un kura pilda padomdevējas funkcijas, būtu jāpalīdz Parlamentam, Padomei un Komisijai;
- B. tā kā Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentā “Eiropa pasaulē” (*NDICI*)² “pilsoniskās sabiedrības organizācijas” (PSO) ir definētas kā plašs dalībnieku loks ar daudzveidīgām funkcijām un pilnvarām, kas var mainīties laika gaitā un atšķirties dažādās iestādēs un valstīs; tā kā PSO ietver visas nevalstiskās, bezpeļņas neatkarīgās un nevardarbīgās struktūras, kurās cilvēki apvienojas, lai censtos sasniegt kopīgus, cita starpā politiskus, kultūras, reliģiskus, vides, sociālus vai ekonomiskus, mērķus un ideālus, un kuras darbojas vietējā, valsts, reģionālā vai starptautiskā līmenī, un kuras ietver pilsētu un lauku, oficiālas un neoficiālas organizācijas;
- C. tā kā Komisijas 2022. gada 16. maija priekšlikuma Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam (pārstrādāta redakcija) (COM(2022)0223), 2. panta 48. punktā “nevalstiska organizācija” (NVO) ir definēta kā “brīvprātīga, no valdības neatkarīga bezpeļņas organizācija, kas nav politiska partija vai arodbiedrība”;
- D. tā kā uz interešu pārstāvjiem, tostarp NVO, būtu jāattiecinā noteikumi par rūpīgu pārbaudi, pienācīgu rūpību un pārredzamību, jo īpaši attiecībā uz finansējumu, piemērojot samērīgus kritērijus un neapgrūtinošas procedūras, jo īpaši mazām NVO;
- E. tā kā pārredzamības prasību pastiprināšanai attiecībā uz juridiskām personām, tostarp NVO, kas veic lobēšanas vai aizstāvības darbības ES iestādēs, būtu jāveicina ārvalstu iejaukšanās identificēšana;
- F. tā kā Komisijai ir stingri mehānismi, ar kuriem kontrolē no ES budžeta finansēto NVO izdevumus, un šie mehānismi ir vieni no visstingrākajiem Eiropā; tā kā nesenie apgalvojumi par Eiropas Parlamenta deputātu un bijušo deputātu korumpētību ir saistīti

¹ OV C 347, 9.9.2022., 2. lpp.

² Sk. Eiropas Parlamenta un Padomes 2021. gada 9. jūnija [Regulas \(ES\) 2021/947](#), ar ko izveido Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumentu “Eiropa pasaulē”, 2. panta 7. punktu (OV L 209, 14.6.2021., 1. lpp.).

ar kādu Pārredzamības reģistrā neregistrētu NVO;

- G. tā kā 2023. gada 13. septembrī Eiropas Parlaments grozīja savu Reglamentu, lai stiprinātu integritāti, neatkarību un pārskatatbildību,

NVO nozīme cilvēktiesību un demokrātijas veicināšanā un aizsardzībā

1. uzteic NVO un PSO, kas strādā, lai veicinātu un aizsargātu cilvēktiesības, demokrātiju un tiesiskumu, svarīgo lomu sabiedrībā visā pasaulē; tāpēc izceļ būtisko darbu, ko šīs organizācijas veic, veicinot un aizsargājot cilvēktiesības un demokrātiju, apkarojot visu veidu diskrimināciju, cīnoties par tīru, veselīgu un ilgtspējīgu vidi, informējot personas un grupas, jo īpaši visneaizsargātākās, par viņu tiesībām un aizstāvot tās šo tiesību pārkāpumu gadījumā, nosodot cilvēktiesību un pilsonisko tiesību pārkāpumus, veicinot kultūru dialogu, pilsonisko līdzdalību un sabiedrības līdzdalību, apkarojot dezinformāciju un naida runu, vācot sabiedriskas nozīmes informāciju un pieprasot valdību un ievēlēto pārstāvju pārskatatbildību pilsoņu priekšā un cīnoties pret korupciju un nesodāmību par cilvēktiesību pārkāpumiem;
2. uzsver nopietnos riskus, ar kuriem cilvēktiesību NVO strādājošie saskaras savā darbā visā pasaulē un kuri ietver pret viņiem un viņu ģimenēm vērstus draudus, iebiedēšanu un visa veida vajāšanu, tostarp tiešsaistes kanālos un sociālos medijos, ļaunprātīgu tiesvedību un kriminālvajāšanu, patvaļīgu aizturēšanu, vardarbību, spīdzināšanu, pazušanu, nogalināšanu un nāvessodu izpildi, kuru dēļ viņi var būt spiesti doties trimdā;
3. pauž satraukumu par to, ka dažas trešo valstu valdības, kuru mērķis ir samazināt pilsoniskās sabiedrības telpu un apklusināt atšķirīgu viedokļu paudējus, ir pieņēmušas tiesību aktus, kuru pamatā cita starpā ir drošība, terorisma apkarošana un ārvalstu iejaukšanās apkarošana un kuri nosaka diskriminējošus pienākumus cilvēktiesību jomas NVO un tajās strādājošajiem, stigmatizē, ierobežo vai aizliedz to darbību, tostarp slēdzot šīs NVO, iesaldējot to aktīvus, atturot līdzekļu devējus no līdzekļu ieguldīšanas vai liedzot tām piekļuvi finansējumam; uzskata, ka ES šajā ziņā jārada piemērs;

To cilvēktiesību jomas NVO pārredzamība un pārskatatbildība, kuras tiek finansētas no ES ārējās darbības budžeta

4. uzver, ka ir svarīgi, cik vien iespējams, nodrošināt pārredzamu un piekļūstamu informāciju par to ES ārējās darbības līdzekļu saņēmējiem, tostarp NVO, kas paredzēti cilvēktiesību un demokrātijas atbalstam un ar to saistītiem ES finansētiem projektiem, kuri tiek īstenoti visā pasaulē; atzīst, ka NVO daudzus gadus ir aicinājušas palielināt pārredzamību ES līmenī; atzīst riskantos un dzīvībai bīstamos apstākļus, ar kuriem saskaras daži cilvēktiesību aizstāvji un NVO trešās valstīs; šajā sakarībā uzskata, ka, lai viņus neapdraudētu, ir jānodrošina konfidencialitāte un datu aizsardzība;
5. atzinīgi vērtē, ka ir pārtraukts ES finansējums un atgūti līdzekļi, kas tikuši izmaksāti dažām organizācijām, kuru darbība ir pretrunā ES vērtībām; aicina Komisiju turpināt centienus, lai nodrošinātu, ka ar ES līdzekļiem netiek finansētas tādas organizācijas, kas neievēro LES 2. pantā noteiktās ES vērtības; turklāt aicina Komisiju izstrādāt elastīgākas stratēģijas, lai atbalstītu represīvā vidē esošus pilsoniskās sabiedrības dalībniekus, kuriem ir grūtības saņemt palīdzību;

6. aicina ES un tās dalībvalstis garantēt pilnīgu pārredzamību līdzekļu piešķiršanā trešām valstīm sadarbībai migrācijas jomā un nodrošināt, ka ar migrāciju saistītais Eiropas finansējums, apmācība vai cita veida atbalsts trešām valstīm nedz tieši, nedz netieši neveicina cilvēktiesību pārkāpumu izdarīšanu, kā arī nepastiprina un nesekmē nesodāmību par šādiem pārkāpumiem; mudina attiecībā uz visiem ES vai dalībvalstu finansētiem sadarbības projektiem vai iniciatīvām migrācijas jomā veikt rūpīgus un neatkarīgus *ex ante* novērtējumus par to ietekmi uz cilvēktiesībām un uzraudzīt šādu ietekmi visā projektā laikā un darīt zināmus šādu novērtējumu un uzraudzības rezultātus Eiropas Parlamentam;
7. aicina Komisiju uzlabot tās informācijas un datu skaidrību un organizāciju, kas finanšu pārredzamības sistēmā (FPS) pieejami par labuma guvējiem ES finansētos projektos, tostarp cilvēktiesību un demokrātijas atbalsta jomā; uzsver, ka, pieprasot labuma guvējiem atklāt visus finansējuma avotus, ir jāņem vērā valstu situācija un vide, kurā tie darbojas, ar mērķi nodrošināt, ka informācijas un datu publicēšana FPS neapdraud tos;
8. iesaka juridiski saistošos pārredzamības un finansiālās pārskatatbildības pienākumus vienādi piemērot visām NVO un citiem interešu pārstāvjiem, kas saņem ES finansējumu;
9. norāda, ka NVO, kas saņem ES finansējumu, ir jābūt pārredzamām attiecībā uz saņemto finansējumu; norāda, ka to veiktais darbs dažādos veidos un ar dažādu saziņas kanālu, tostarp oficiālo tīmekļvietņu, starpniecību nodrošina ES atbalsta redzamību; uzsver, ka minētās atšķirības dažkārt var būt atkarīgas arī no tā, ka dažās valstīs, kurās valda konkrēti autoritāri un neliberāli režīmi un kurās ir samazināta pilsoniskā telpa, šādas informācijas izplatīšana var apdraudēt NVO; aicina ieviest saskaņotas un elastīgas pieejas, kā cilvēktiesību un demokrātijas atbalstam paredzēto ES finansējumu padarīt redzamāku sabiedrībai, vienlaikus nepieļaujot, ka tiek apdraudētas NVO, kas darbojas nedrošos apstākļos;
10. nosoda trešo valstu valdību sponsorēto organizāciju (valdības organizēto NVO) izmantošanu nolūkā izplatīt dezinformāciju un nepatiesus vēstījumus, kas jo īpaši saistīti ar cilvēktiesību jautājumiem;
11. uzsver, ka trešo valstu finansēti, ES bāzēti tiesību subjekti, tostarp NVO, kas veic lobēšanas un aizstāvības darbības ES teritorijā un cenšas ietekmēt ES ārpolitikas veidošanu, dažkārt var būt pakļauti ļaunprātīgai ārējai ietekmei; tomēr uzskata, ka pārredzamības prasībām nevajadzētu stigmatizēt likumīgu ārvalstu finansējumu; šajā sakarībā atgādina par konstatējumiem, kas izklāstīti 2023. gada 1. jūnija rezolūcijā par ārvalstu iejaukšanos visos demokrātiskajos procesos Eiropas Savienībā, tostarp dezinformāciju³, un 2023. gada 13. jūlija rezolūcijā par ieteikumiem reformēt Eiropas Parlamenta noteikumus par pārredzamību, integritāti, pārskatatbildību un pretkorupcijas pasākumiem⁴, kurā uzsvērti ārvalstu iejaukšanās un dezinformācijas riski, ko rada dažas trešo valstu finansētas NVO; aicina turpināt apsvērt ES iestāžu turpmāko stratēģiju un pieejas, kā atklāt un novērst korupcijas risku un risku, ka ārvalstis varētu iejaukties ES politikas veidošanā; uzsver, ka saistībā ar nesējajiem apgalvojumiem par dažu Eiropas

³ Pieņemtie teksti, P9_TA(2023)0219.

⁴ Pieņemtie teksti, P9_TA(2023)0292.

Parlamenta deputātu un bijušo deputātu korumpētību ir aizdomas, ka kāda ES Pārredzamības reģistrā neregistrēta NVO, kuras deklarētais mērķis bija veikt aizstāvības darbības cilvēktiesību jomā, ir izmantota par ārvalstu iejaukšanās vektoru; uzskata, ka sabiedrības interesēs ir zināt visu lobēšanas vai aizstāvības jomā darbojošos ieinteresēto personu finanšu avotus, tostarp finansējuma avotus no trešām valstīm, taču visiem šajā sakarā veiktajiem pasākumiem jābūt samērīgiem un jānovērš jebkādi nevēlami pamattiesību ierobežojumi;

12. atzinīgi vērtē ES Pārredzamības reģistra izmantošanā panākto progresu un ir apņēmie turpināt darbu pie tā, lai paplašinātu reģistra izmantošanas jomu un stiprinātu tajā ietverto datu uzraudzību; norāda, ka gada finanšu dati par reģistrēto tiesību subjektu finansējuma avotiem, tostarp ES dotācijām un iekšzemes un trešo valstu ziedojumiem, parasti tiek darīti publiski pieejami ES Pārredzamības reģistrā; uzsver, ka kopš 2023. gada 12. jūlija “interesu pārstāvji” uzaicinātu aktīvu viesu statusā Parlamenta pasākumos var piedalīties tikai tad, ja viņi ir iepriekš reģistrējušies ES Pārredzamības reģistrā; šī prasība neattiecas uz gadījumiem, kad reģistrācija var apdraudēt personas dzīvību vai personisko drošību vai attiecīgo subjektu pastāvēšanu vai pastāv citi pārlicinoši iemesli, kuru dēļ ir jāievēro konfidencialitāte; atgādina, ka ES Pārredzamības reģistrā (II pielikums) NVO prasīts norādīt savus galvenos finansējuma avotus sadalījumā pa kategorijām, tostarp ES finansējumu; uzsver, ka saistībā ar pasākumiem, kas paredz, ka NVO ir jāatklāj visi finansējuma avoti, ir jāņem vērā to NVO situācija, kuras darbojas autoritāru un neliberālu režīmu valstīs, jo īpaši gadījumā, ja šādas informācijas atklāšana varētu apdraudēt NVO un to darbu represīvu tiesību aktu, piemēram, “ārvalstu aģentu” tiesību aktu, un līdzīgu noteikumu piemērošanas dēļ; pauž nožēlu par to, ka reģistrācija rada lielu birokrātisko slogu mazām PSO, kas atrodas citos kontinentos un kas parasti nestrādā vai neveic aizstāvības darbības ES iestāžu darba vietās; aicina novērtēt jaunus pasākumus, lai izvairītos no nevēlamiem pilsoniskās sabiedrības pamattiesību ierobežojumiem un, apspriežoties ar PSO, nodrošinātu, ka pieņemtie pasākumi ir samērīgi un taisnīgi;
13. atgādina par savu 2023. gada 13. septembrī pieņemto lēmumu grozīt Parlamenta Reglamentu, lai stiprinātu integritāti, neatkarību un pārskatatbildību⁵; tomēr atzīst, ka ES iestādēm, tostarp Eiropas Parlamentam, vajadzētu cītīgāk strādāt pie tā, lai nodrošinātu lielāku pārredzamību, integritāti un pārskatatbildību attiecībā uz satvaru, kādā notiek sadarbība ar ES Pārredzamības reģistrā iekļaujamiem subjektiem; šajā sakarībā aicina Parlamenta dienestus veikt pastiprinātu pārbaudi, lai nodrošinātu, ka tiek ievērots Parlamenta grozītais Reglaments attiecībā uz integritāti, neatkarību un pārskatatbildību; atzīst, ka ir vajadzīgi papildu resursi, lai stiprinātu juridisko personu vai subjektu, tostarp cilvēktiesību jomas NVO, visu lobēšanas vai aizstāvības darbību pārredzamību un pārskatatbildību;
14. aicina visas ES iestādes daudz stingrāk īstenot un izpildīt spēkā esošos noteikumus par ES Pārredzamības reģistru un uzraudzīt to ievērošanu; turklāt aicina stiprināt ES Pārredzamības reģistru, palielinot tā budžetu un personālu, lai tas visiem pieteikumu iesniedzējiem un reģistrētājiem, jo īpaši mazām struktūrām un NVO, varētu piedāvāt atbalstu visā reģistrācijas procesā un rūpīgāk pārbaudīt viņu sniegto informāciju; aicina Komisiju nākt klajā ar priekšlikumiem, kuru mērķis būtu uzlabot interešu pārstāvības

⁵ Pieņemtie teksti, P9_TA(2023)0316.

pārredzamību un nodrošināt, ka ES Pārredzamības reģistrā tiek pienācīgi publiskota informācija par lobēšanas vai aizstāvības darbībām, jo īpaši trešo valstu valdību vārdā veiktām darbībām, to budžetiem un rīcībpolitikas tvērumu, un ka par nepatiesu ziņu sniegšanu tiek piemēroti sodi.

**PIELIKUMS: TO STRUKTŪRU VAI PERSONU SARAKSTS,
NO KURĀM ATZINUMA SAGATAVOTĀJA IR SAŅĒMUSI INFORMĀCIJU**

Par šā saraksta sagatavošanu ir atbildīga vienīgi atzinuma sagatavotāja. Strādājot pie atzinuma projekta un līdz tā pieņemšanai komitejā, atzinuma sagatavotāja saņēma informāciju no šādām struktūrām vai personām.

Struktūra un/vai persona
HUMAN RIGHTS AND DEMOCRACY NETWORK
CIVIL SOCIETY EUROPE

**INFORMĀCIJA PAR PIENĒMŠANU
ATZINUMU SNIEDZOŠAJĀ KOMITEJĀ**

Pieņemšanas datums	16.11.2023
Galīgais balsojums	+: 39 -: 5 0: 3
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Alexander Alexandrov Yordanov, François Alfonsi, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Anna Bonfrisco, Reinhard Bütikofer, Susanna Ceccardi, Włodzimierz Cimoszewicz, Anna Fotyga, Giorgos Georgiou, Raphaël Glucksmann, Andrius Kubilius, Ilhan Kyuchyuk, Antonio López-Istúriz White, Thierry Mariani, Marisa Matias, David McAllister, Vangelis Meimarakis, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Alessandra Moretti, Kostas Papadakis, Tonino Picula, Isabel Santos, Mounir Satouri, Jordi Solé, Dominik Tarczyński, Hilde Vautmans, Charlie Weimers, Isabel Wiseler-Lima
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Dacian Cioloș, Georgios Kyrtos, Gabriel Mato, Juozas Olekas, Pina Picierno, María Soraya Rodríguez Ramos, Mick Wallace, Elena Yoncheva
Aizstājēji (209. panta 7. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Karolin Braunsberger-Reinhold, Charles Goerens, Eero Heinäluoma, Maria-Manuel Leitão-Marques, Dan-Ștefan Motreanu, Paul Tang, Eugen Tomac, Lucia Vuolo, Juan Ignacio Zoido Álvarez

**ATZINUMU SNIEDZOŠĀS KOMITEJAS
GALĪGAIS BALSOJUMS PĒC SARAKSTA**

39	+
PPE	Alexander Alexandrov Yordanov, Karolin Braunsberger-Reinhold, Andrius Kubilius, Antonio López-Istúriz White, David McAllister, Gabriel Mato, Vangelis Meimarakis, Francisco José Millán Mon, Dan-Ștefan Motreanu, Eugen Tomac, Lucia Vuolo, Isabel Wiseler-Lima, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Petras Auštrevičius, Dacian Cioloș, Charles Goerens, Georgios Kyrtos, Ilhan Kyuchyuk, María Soraya Rodríguez Ramos, Hilde Vautmans
S&D	Maria Arena, Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Eero Heinäluoma, Maria-Manuel Leitão-Marques, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Juozas Olekas, Pina Picierno, Tonino Picula, Isabel Santos, Paul Tang, Elena Yoncheva
The Left	Marisa Matias, Mick Wallace
Verts/ALE	François Alfonsi, Reinhard Bütikofer, Mounir Satouri, Jordi Solé

5	-
ECR	Anna Fotyga, Dominik Tarczyński, Charlie Weimers
ID	Thierry Mariani
NI	Kostas Papadakis

3	0
ID	Anna Bonfrisco, Susanna Ceccardi
The Left	Giorgos Georgiou

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums:

+ : par

- : pret

0 : atturas